
ABD İLE RUSYA ARASINDA 'AJAN' GERİLİMİ

24.11.2017

Deutsche Welle, 23 Kasım 2017

ABD'nin Rus medyasına karşı aldığı önlemlere Moskova'nın cevabı gecikmedi. Kremlin yönetimi, yabancı medya kuruluşlarının kaydını artık "yabancı ajan" başlığı altında tutacak. Peki iki ülke ajan kavramından ne anlıyor?

Rusya Meclisi'nin alt kanadı Devlet Duması'nda geçtiğimiz günlerde yabancı medya kuruluşlarıyla ilgili yasal değişikliğe gidildi. Milletvekilleri, ABD'nin Rus TV kanalı Russia Today (RT) ve radyo kanalı Sputnik ile ilgili attığı adımların karşılıksız kalamayacağını belirterek, getirilen yeni düzenlemeyi savundu. Yapılan değişiklik uyarınca, Rusya'da faaliyet gösteren yabancı medya kuruluşları bundan böyle "yabancı ajan" olarak kayıt altına alınacak. ABD'de de benzer bir yasa mevcut: Kısaca FARA olarak adlandırılan Yabancı Ajanlar Kayıt Yasası (Foreign Agents Registration Act). Bu yasa uyarınca Rus RT ve Sputnik kanalları yabancı ajan olarak kaydedildi.

Rusçada "ajan" tabiri, negatif bir anlama sahip ve "casus" olarak algılanıyor. DW'ye konuşan New York Üniversitesi Slav Dilleri Uzmanı Prof. Eliot Borenstein, bu kelimenin aslında İngilizce'deki ilk anlamının da hemen hemen aynı olduğunu hatırlatıyor. Ancak Prof. Borenstein, her iki ülkedeki koşulların ve siyasi jargonun farklı olduğunu da altını çiziyor: "Yasa değişikliği ile Moskova yönetimi, toplumu genel olarak damgalamak isterken, ABD'de ise hedef daha dar kapsamlı. FARA ile Amerikan siyasi sistemini benimsemeyenler tasnif ediliyor. Buradaki siyasi jargonda ajan tabiri ile başka ülkelerin çıkarları için çalışan ve finansmanı dışarıdan sağlanan lobiciler kastediliyor."

Benzerlikler ve farklar

ABD'deki FARA Yasası, 1938 yılında yürürlüğe girdi. Yasanın ilk amacı Nazi Almanyası'nın propaganda faaliyetlerine karşı kalkan oluşturmaktı. 1966'da yapılan değişiklikle, yabancı ülkeler adına ABD'de lobi çalışması yapan kişi ve kuruluşlar FARA'nın odak noktası haline geldi.

Rusya'daki Yabancı Ajan yasası ise 2012 yılına ait. 2011 kışında başlayan ve 2012 baharına kadar devam eden kitle gösterilerini örgütleyenleri tespit etmek, yasanın öncelikli hedefiydi. İlk başta sadece sivil toplum kuruluşlarını kapsıyordu. Şimdi beş yıl sonra ise buna medya kuruluşları da eklendi.

Her iki ülkedeki yasalar da yabancı medya kuruluşlarının Adalet Bakanlığı tarafından kayıt altına alınmasını ve yetki belgesi zorunluğunu içeriyor. ABD'de mali bilanço her altı ayda bir resmî kurumlara ibraz edilmesi gerekirken, Rusya'da bu süre üçer aylık periyotlara düşüyor. Rusya'da ayrıca yabancı ajan statüsündeki özel ve tüzel kişiler, her yıl denetimden geçmek ve altı ayda bir

faaliyet raporu sunmak zorunda.

Farklı yaptırımlar

ABD'de FARA kapsamında faaliyet gösterdiği halde yabancı ajan olarak kayıt yaptırmayanlar için beş yıla kadar hapis ve 10 bin dolara kadar para cezası gibi yaptırımlar öngörülüyor. Ancak 1966 yılından bu yana sadece bir kişi hakkında cezai müeyyide uygulandı. ABD'de halen 413 kişi ve kuruluş, yabancı ajan olarak kayıtlı bulunuyor.

Rusya'da ise yasa kapsamına giren tüm sivil toplum kuruluşları kapatıldı. Halihazırda yabancı ajan konumunda olan toplam 87 STK ve bunların çalışanları ise büyük bir izolasyon ve kısıtlamayla karşı karşıya. Yasa kapsamında olduğu halde yabancı ajan kaydı yaptırmayanlara ise yüksek para cezaları veriliyor.

Ancak iki ülke arasındaki en önemli fark, ABD'deki yabancı ajanların faaliyetlerine, yasal çerçevede kalındığı sürece herhangi bir kısıtlama getirilmemesi. Rusya'da ise yeni yasal düzenlemeyle birlikte bazı faaliyetlerin kısıtlanabilmesi söz konusu.

Kaynak/Source: